

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ปรากฏุจริตด้วยจิตพอเพียง

อาจารย์สุภากร ขำขันมะลี

ภาควิชาการพัฒนชุมชน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

- รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีกรอบวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ จัดทำกรอบตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย โดยนำแนวคิดของ สวีเดนและสหประชาชาติมาปรับใช้โดยยึด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นฐานสำคัญ โดยมีตัวชี้วัดในประเด็นสำคัญดังนี้

ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- 1. **มิติเศรษฐกิจ** หมายถึง การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ มีเสถียรภาพ ไม่ทลายสิ่งแวดลอม มีความยั่งยืนในระยะยาว และกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึง อำนวยประ โยชน์ต่อคนสวนใหญ่

ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- **1.1 การพัฒนาอย่างมีคุณภาพ** หมายถึง การผลิตสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ ศักยภาพทางการผลิตของประเทศและความต้องการของตลาด มีการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่เหมาะสมไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม อยู่บนพื้นฐานของการอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- **1.2 การพัฒนาอย่างมีเสถียรภาพ** หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพในประเทศและต่างประเทศ สามารถพึ่งตนเองได้มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจที่พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน ซึ่งวัดได้จากดัชนีสวัสดิการทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ประสิทธิภาพการผลิตโดยรวม การใช้พลังงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ การใช้พลังงานหมุนเวียน ของเสียที่ถูกนำมาใช้ซ้ำ หรือแปรรูปมาใช้ใหม่

ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- **1.3 การกระจายความมั่งคั่ง** หมายถึง การสร้างโอกาสการเข้าถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิต และโครงสร้างพื้นฐานของรัฐอย่างทั่วถึงที่ นำไปสู่การลดช่องว่างของรายได้และกระจายความมั่งคั่ง อย่างทั่วถึง ซึ่งวัดได้จาก อัตราการว่างงาน ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ สัดส่วนการนำเข้าสินค้าบริโภค สัดส่วนหนี้ต่างประเทศระยะสั้นต่อเงินสำรองระหว่างประเทศ สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- **2. มิติสังคม** หมายถึง การพัฒนาที่มุ่งให้คนและสังคมไทยมีคุณภาพ สามารถปรับ ตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงมีจิตสำนึก พฤติกรรมและวิถีชีวิตที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคง ในการดำรงชีวิต มีการนำทุนทางสังคมและทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ภายใต้ระบบการบริหารจัดการที่ดี วัดได้จากสัมประสิทธิ์ การกระจายรายได้ สัดส่วนคนยากจนด้านรายได้

ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- 2.1 การพัฒนาศักยภาพและการปรับตัวบนสังคมฐานความรู้
- หมายถึง การพัฒนาคนในสังคมทั้ง ในระดับบุคคลและระดับองค์กรให้มีศักยภาพ มีโอกาสในการพัฒนาความรู้ความคิด ทักษะอาชีพ การบริหาร จัดการได้ด้วยตนเอง
- วัดได้จากจำนวนพลเมืองที่ได้รับการศึกษาของประชาชน ผลคะแนนการทดสอบ 4 วิชาหลัก การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- 2.2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในการดำรงชีวิต หมายถึง การพัฒนาให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตที่ดีมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสุขภาพอนามัยแข็งแรงสามารถเข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน
- วัดได้จาก อายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด อัตราการป่วยและสัดส่วนประชากรที่มี หลักประกันสุขภาพ ความสูญเสียในชีวิต และทรัพย์สินจากภัยพิบัติ สัดส่วนคดีอาชญากรรมและคดียาเสพติดต่อประชากร

ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- 2.3 การสร้างค่านิยมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยให้มีภูมิคุ้มกันของสังคม หมายถึง มีค่านิยมและ แบบแผนการดำเนินชีวิตที่ประหยัด ใช้ทรัพยากรอย่าง คุ้มค่าไม่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจและฐาน ทรัพยากรของประเทศใน ระยะยาว โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างกลมกลืน มีการดำรง วัฒนธรรม วิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ ของชาติไว้ได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน **วัดได้จากตัวชี้วัดด้านวัฒนธรรม**

ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- ***2.4 การสร้างความเสมอภาคและการมีส่วนร่วม** หมายถึง ประชากรไทยต้องได้รับความเท่าเทียมกันทั้งทางเพศ การศึกษา อาชีพ การงาน สวัสดิการ สภาพแวดล้อมและสิทธิเสรีภาพภายใต้ขอบเขตแห่งกฎหมาย หลักมนุษยธรรม
- วัดได้จากการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยภาครัฐ สัดส่วนประชากรที่มีน้ำสะอาดดื่ม สัดส่วนของหญิงและชายที่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น **ดัชนีชี้วัดการทุจริต**

ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- 3. มิติสิ่งแวดล้อม หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ
- เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ตลอดจนการคงไว้ซึ่งคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีเพื่อสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันและสงวนรักษาไว้ให้คนรุ่นอนาคต
- การกระจายโอกาสและการมีส่วนร่วมในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- **3.1 การสงวนรักษา** หมายถึง การใช้การป้องกัน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทางด้านกายภาพและชีวภาพต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการนำกระบวนการอนุรักษ์ และพัฒนามาผสมผสาน เข้าด้วยกันเพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ มากที่สุด
- วัดได้จาก สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ประเทศ สัดส่วนของพื้นที่ป่าชายเลน ความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำชายฝั่งทะเล ถิ่นที่อยู่อาศัยสำคัญ น้ำผิวดินและน้ำใต้ดินที่ใช้ต่อปริมาณน้ำใช้ในการอุปโภคและบริโภค

ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- **3.2 การมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี** หมายถึง คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย มีการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษต่าง ๆ ทั้ง ทางน้ำ ดิน และอากาศ ตลอดจนดำเนินการเพื่อป้องกันการเกิดมลพิษผ่านทางการผลิตและการบริโภคของประชาชน
- วัดได้จาก แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการเกษตร คุณภาพอากาศในเมืองหลักที่เกินค่ามาตรฐาน ของเสียอันตรายที่ได้รับการบำบัดอย่างถูกต้อง การใช้สารเคมีทางการเกษตร

ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- .3 การมีส่วนร่วมและการกระจายการใช้ทรัพยากร หมายถึง ประชาชนทุกคน จากทุกภาคส่วน ของประเทศได้รับจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย แผนงาน และการดำเนินโครงการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขและคุณภาพชีวิตที่ดีต่อมวลมนุษยชาติในสังคมโลก
- วัดได้จากโครงการสาธารณะที่ผ่าน กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน การปล่อยก๊าซเรือนกระจกการไหลสารทำลายโอโซน

ประเทศไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

- แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้ามามีบทบาทในกระแสการพัฒนาของสังคมโลกตั้งแต่ปี พ.ศ.2515 เริ่ม ตั้งแต่ องค์การสหประชาชาติได้จัดให้มีการประชุมสุดยอดว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (**HUMAN ENVIRONMENT**) ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน
- แม้เนื้อหาของการพัฒนาอย่างยั่งยืนส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปในด้านสิ่งแวดล้อม แต่ปัญหาด้านการทุจริตเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาอย่างยั่งยืนไม่ประสบความสำเร็จ

ประเทศไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- การพัฒนาที่ยั่งยืนคือรูปแบบของการพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของ ตนเอง กล่าวคือ *การทำสิ่งใดก็แล้วแต่จะต้องคำนึงถึงเศรษฐกิจ สังคม ความยั่งยืนของระบบนิเวศน์ของคนรุ่น ต่อไปด้วย* (สำนักงานคณะกรรมการการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2546: 3)

ประเทศไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- การประชุมสุดยอดของโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ณ นครโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศ แอฟริกาใต้เมื่อเดือนกันยายน 2545 ประเทศไทยได้ให้คำนิยามการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทยว่า “เป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุก ๆ ด้านอย่างสมดุล บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่มด้วยความเอื้ออาทรเคารพซึ่งกันและกัน เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเองและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียม”

ประเทศไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 คือ
นิเวศวิทยา ด้านสังคม และเศรษฐกิจ
- จากการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา พบว่าประเทศไทยมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม
อย่างขาดความระมัดระวัง และมีปัจจัยหลักที่กระทบต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสถานการณ์
เหล่านี้เปิดโอกาสให้เกิดการทุจริตได้ง่าย ดังนี้

ประเทศไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- 1. อิทธิพลของโลกาภิวัตน์และการเปิดเสรีทางการค้า การเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ ไม่มี กลไกการตรวจสอบผลกระทบของอุตสาหกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่โดยขาดการวิเคราะห์ผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม มีการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยเกินอัตราการฟื้นตัวของธรรมชาติ กระทบต่อ ระบบนิเวศ

ประเทศไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- 2. **กระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม** ซึ่งคนไทยได้รับมาอย่างขาดการกลั่นกรองและเลือกใช้ประโยชน์ อย่างเหมาะสม ส่งผลให้สภาพชีวิตเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่าง ฟุ่มเฟือยเกินพอดี ก่อให้เกิดปัญหามลพิษ เช่น ขยะมูลฝอย มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ เป็นเหตุให้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ขาดสมดุล ส่งผลต่อความขัดแย้งทางสังคม

ประเทศไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- 3. การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารจัดการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังไม่มากเท่าที่ควร แม้ว่าชุมชนจะตื่นตัวเข้ามาบริหารจัดการ แต่ยังคงขาดความพร้อมด้านประสบการณ์ ยังไม่มีกฎหมายรองรับ สิทธิของชุมชนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ทำให้เกิดข้อจำกัดในการมีส่วนร่วม นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างชุมชน ท้องถิ่นและภาครัฐ

ประเทศไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้กำหนด ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564)
- วัฒนธรรมทางสังคมที่มีฐานอยู่บนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะหล่อหลอมให้ประชาชน ไม่กระทำการทุจริตเนื่องจากมีพื้นฐานจิตที่พอเพียง มีความละเอียดต่อการทุจริต ประพฤติมิชอบ และไม่ยอม ให้ผู้อื่นกระทำการทุจริตอันส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวม

ประเทศไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- เพื่อสร้างฐานคิดจิตพอเพียงต่อต้านการทุจริตให้เกิดขึ้นเป็นพื้นฐานความคิดของปัจเจกบุคคล โดย ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี “**STRONG**” (มานี ไชยธีรานุวัตรศิริ, 2560) เป็นแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรม ของคนไทยและหน่วยงานประกอบด้วย

ประเทศไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- **1. S (SUFFICIENT)** บุคคลและหน่วยงานน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับประยุกต์ใช้เป็น หลักในการทำงานและการดำรงชีวิต รวมถึงเป็นตัวอย่างในการเผยแพร่แนวคิดการนำปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาเป็นเครื่องมือในการป้องกันการทุจริต

ประเทศไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- **2. T (TRANSPARENT)** บุคคลและหน่วยงานปฏิบัติงานบนฐานของความโปร่งใส ตรวจสอบได้เป็นที่ตั้ง
- **3. R (REALIZE)** บุคคลและหน่วยงานมีความเข้าใจและตระหนักรู้ถึงรากเหง้าของปัญหา การทุจริต ประพฤติมิชอบภายในสังคมและประเทศ สามารถวิเคราะห์และระบุถึงความเสี่ยงต่อการทุจริต เข้าใจถ่องแท้ เกี่ยวกับการแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม พร้อมแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้

ประเทศไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- **4. O (ONWARD)** บุคคลและหน่วยงานมีแนวคิดมุ่งพัฒนาหน่วยงานให้เกิดความโปร่งใสและร่วมสร้าง วัฒนธรรมไม่ทนต่อการทุจริตให้เกิดขึ้น และไม่ย่อท้อต่อการแก้ไข ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบให้สำเร็จ ลุ่่วงได้ตามเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน

ประเทศไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

- **5. N (KNOWLEDGE)** บุคคลและหน่วยงานมีการพัฒนาองค์ความรู้อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริตของหน่วยงาน สังคมและของประเทศ
- **6. G (GENEROSITY)** บุคคลและหน่วยงานร่วมพัฒนาหน่วยงานให้มีความเอื้ออาทรบนพื้นฐานของ จริยธรรมและจิตพอเพียง